

לשם יחוד
רב דניאל שטיין

א. שו"ע (סימן ס סעיף ד) - י"א שאין מצות צריכות כוונה, וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה, וכן הלכה. [ערוך השלחן (שם סעיף ח) - וא"צ לכוין לשם מצוה זו אלא סתם לשם מצוה וכו' והכוונה היא בלבד וא"צ אמירה בפה וכו'].

ב. גמרא בפסחים (קיד, ב) - הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת וכו', אמר ריש לקיש זאת אומרת מצות צריכות כוונה, כיון דלא בעידן חיובא דמרור הוא דאכיל ליה בבואא פרי האדמה הוא דאכיל ליה, ודילמא לא איכוון למרור הלכך בעי למהדר לאטבולי לשם מרור, דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה למה לך תרי טיבולי והא טביל ליה חזא זימנא, ממאי דילמא לעולם מצות אין צריכות כוונה ודקאמרת תרי טיבולי למה לי כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות.

ג. מנחת חינוך (מצוה י) - ואי מצוות צריכות כוונה אי סגי במחשבה או צריך הוצאה בפה עמ"ל פי"ג מה' פסהמ"ק לענין פגול מביא דיעות הראשונים לענין מחשבה הפוסלת ואפשר דה"ה לענין כוונה גם כן.

ד. גמרא פסחים (סג, א) - והכא במאי עסקינן, כגון שגמר בלבו לתרווייהו, בין למולין בין לערלים והוציא בפיו לערלים ולא הספיק לומר למולין עד שנגמרה שחיטה בערלים, ובהא פליגי, דרבי מאיר סבר, לא בעינן פיו ולבו שוים, ורבנן סברי, בעינן פיו ולבו שוים, וקסבר רבי מאיר לא בעינן פיו ולבו שוין. [תוס' ד"ה רבי מאיר - מכאן מדקדק ר"י דהא דקרי בכל דוכתי פיגול פסול מחשבה לאו דוקא דאינו פיגול עד שיוציא בשפתיו דאי במחשבה תליא מילתא בשלא הספיק לומר למולים אמאי פסול לר' מאיר הלא גמר בלבו נמי לומר למולים]. [רא"ש (הלכות ספר תורה סימן ג) - והר"ר ברוך ז"ל נסתפק אם צריך להוציא בשפתיו שהוא מעבדו לשם ס"ת או לשם תפילין או סגי במחשבה, וכן גבי כתיבת ס"ת תפילין ומזוזות. וכן כתיבת הגט דבעינן כתיבה לשמה או סגי במחשבה, לפי שמצינו פיגול דכתיב ביה לא ירצה ובעיא דיבור וכו' הילכך טוב הוא להוציא בשפתיו בתחלת העיבוד ותו לא צריך].

ה. רמב"ם (פסולי המקודשין פרק יג הלכה א) - שלש מחשבות הן שפוסלין את הקרבנות וכו'.

ו. שיטה מקובצת בבא מציעא (מג, ב) - וכל הנך ראיות שהבאתי יש לדחות קצת וכו' בכל הנך מיירי שמוציא בפיו ולכן יש לילך אחר הלשון אע"פ שגם במחשבה בלבד הוי פיגול, וההיא דלמולים וערלים לא שחיב בלבו מתחלה שניהם אלא שחיב שיאמר כך.

ז. שו"ע (סימן לב סעיף ה, יט) - טוב להוציא בשפתיו בתחלת העיבוד, שהוא מעבדו לשם תפילין או לשם ספר תורה. [משנה ברורה (ס"ק כד) - ובדיעבד דיו במחשבה]. בתחלת הכתיבה יאמר בפיו: אני כותב לשם קדושת תפילין. מלבד זה, בכל פעם שכותב אזכרה, צריך לומר שכותב לשם קדושת השם. הגה: וי"א דסגי כשמחשב שכותב האזכרות לשמן, הואיל והוציא בתחלת הכתיבה בפיו, סגי בהכי (הרא"ש ה"ת וס"ת וטור יורה דעה וא"ח). ויש להקל בדיעבד. [משנה ברורה (ס"ק צה) - ולא סגי במחשבה אף בדיעבד ועיין בחידושי רע"א].

ח. ספר ברכת שמואל (גיטין סימן י) - דדין לשמה שבתורה דהוי דין עשייה וכו' דעל ידי העשייה לשמה הוי גט וקרבת וכו' ובלא עשייה לשמה לא נעשה גט וקרבת וכו', אבל דין כונה גבי עשיית המצוה אינו דין עשייה דנאמר דעל ידי זה שמכוין נעשה האכילה אכילת מצוה ובלא הכונה לא נעשה חפצא של האכילה אכילת מצוה זה ודאי אינו, דאינו דין עשייה אלא עוד דין דהוי בהמצוה שבלא זה אינו יוצא.

ט. חידושי רבי שלמה (סימן א) - למ"ד מצות צריכות כונה פשוט וברור דהכונה הוא דין בגוף מעשה המצוה ובלא כונה וכו' לא נחשב כלל מעשה המצוה אבל אין לומר דדין כונה הוא רק דין בקיום המצות דאינו מקיים המצוה בלי כונה.

י. זוהר הקדוש (ויקרא נא, ב) - אמר ר' אלעזר בכל עובדיו דבר נש לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחניה ולא ישירי עלוי סטרא אחרא.

יא. שער רוח הקודש, להגר"ח זי"ע, (דרוש ג דף י, ב) - גם אמר לי כונה הצדקה והתפלה והוא ליחוד שם י"ה הנפרד מן ו"א וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחודא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו בדחילו בשם כל ישראל, ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה.

יב. ספר ראשית חכמה (שער אהבה פרק ט) - צריך קודם שיעשה הייחוד ההוא יאמר בפיו ויוציא בשפתיו דבר זה או מצוה זו אני עושה לייחוד השכינה עם קוב"ה.

יג. בעל שם טוב (פרשת מטות אות ב) - אמר הרב הבעש"ט זי"ע וכו' שתיקנו לומר קודם כל מצוה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו' דכל מצוה שאדם עושה, הוא מתקן בכל הבחינות של נר"ן.

יד. שו"ע (סימן קצב סעיף א) - היו המסובין ג', חייבים בזימון שאומר אחד מהם: נברך שאכלנו משלו, והם עונים ואומרים: ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו, והוא חוזר ואומר: ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו בא"י אמ"ה הון את העולם. [משנה ברורה (ס"ב ב) - בוהר הזהירו לומר בפיו קודם בהמ"ז תן לנו הכוס ונברך או באו ונברך לפי שכל דבר שבקדושה צריך הזמנה בפה עובר לעשייתו כדי להמשיך הקדושה וזוה נהגים לומר בל"א (רבתי, מיר ועלין בענטשין) והם עונים יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם]. [ערוך השלחן (סעיף ב) - והעניין נ"ל דהנה עניין גדול כשחושבים לעשות עושים הכנה והזמנה מקודם ובדרך הפלגה שרצו למרוד בה' כתיב הבה נבנה לנו עיר ופרעה כשרצה לאבד את ישראל אמר הבה נתחכמה לו והבה הוא לשון הזמנה וכן בקדושה כמאמר הכתוב [תהלים כט, א] הבו לה' כבוד ועוז ומשה רבינו כשנצטוו למנות דינים ושופטים אמר [דברים א, יג] הבו לכם אנשים ולכן כל מצוה צריכה הזמנה והנה בכל מצות מעשיות יש ברכה מקודם והיא הזמנה אבל בהמ"ז שהמצוה היא הברכה בעצמה צריך הכנה קודם הברכה ולכן אומרים הב לן ונברך].

טו. שו"ת נודע ביהודה (קמא יו"ד סימן צג) - אשר שאל בנוסח לשם יחוד אשר חדשים מקרוב נתפשט ונדפס בסידורים הנה בזה אני משיב עד שאתה שואלני נוסח אמירתו יותר ראוי לשאול אם נאמר כי טוב באמירתו. ולדעתי זה רעה חולה בדורנו ועל הדורות שלפני זמננו שלא ידעו נוסח זה ולא אמרוהו והיו עמלים כל ימיהם בתורה ובמצות הכל ע"פ התורה וע"פ הפוסקים אשר דבריהם נובעים ממקור מים חיים ים התלמוד עליהם נאמר תומת ישרים תנחם והם הם אשר עשו פרי למעלה וגדול מעל שמים חסדם. אבל בדורנו הזה כי עזבו את תורת ה' ומקור מים חיים שני התלמודים בבלי וירושלמי לחצוב להם בורות נשברים ומתנשאים ברום לבכם כל אחד אומר אנכי הרואה ולי נפתחו שערי שמים ובעבורי העולם מתקיים אלו הם מחריכי הדור. ועל הדור היתום הזה אני אומר ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם וחסידים יכשלו בהם וכו'. ובגוף דבריו שצריך להוציא מפיו שעושה הכונה על פי הסוד ומביא ראיה מריש זבחים שבגט צריך שיאמר בפירוש שעושה לשם גירושין וכן בנדר גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו ע"כ דברי מעלתו. ואני אומר ממקום שהביא ראיה משם הוא סתירה דהרי מחלק שם בין אשה לקדשים דאשה סתמא לאו לגירושין עומדת ולכן צריך שיאמר בפה וקדשים להכי סתמן כשרים לפי סתמא לשמן עומדים וא"כ מצות שלנו קדשים ניהו קדשי גבוה וסתמא לשמן עומדים וכו'. ומ"ש מעלתו שטוב להיות הקשר אמין בדיבור ומחשבה ומעשה. הנה אנשי כנה"ג הם תיקנו לנו תפלות וברכות וליכא מידי דלא רמיזא בנוסח התפלה והברכה והברכה הוא התעוררות הדיבור ומחשבה וכל מצוה שיש ברכה לפניו א"צ לומר שום דבר לפניו רק הברכה. וכל דבר שאין ברכה לפניו אני נוהג לומר בפני הנני עושה דבר זה לקיים מצות בוראי וכו' די וא"צ יותר. והכונה הוא רק פירוש המלות וכל התיקונים למעלה נעשים מאליהם ע"י מעשינו.

טז. גמרא פסחים (ז, ב) - דכולי עלמא מיהא, מעיקרא בעינן לברוכי, מגלן, דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן. מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא וכו' אביי אמר מהכא והוא עבר לפנייהם. [חידושי הריטב"א (שם) - כדי שיתקדש תחלה בברכה ויגלה ויודיע שהוא עושה אותה מפני מצות השי"ת, ועוד כי הברכות מעבודת הנפש וראוי להקדים עבודת הנפש למעשה שהיא עבודת הגוף].

יז. ספר הליקוטים להארי"ל (פרשת עקב אות ח) - כי הברכה שאנו מברכין על המצוה גם היא מועילה אל החיות שבה נמצא שיש במצוה מחשבה דיבור מעשה, דהיינו הכוונה שהיא המחשבה והברכה והדיבור.

יח. שו"ת חוות יאיר (סימן רי) - שלא נאמרו הדברים רק לת"ח מופלגים וכו' שגם אני אינני מבין תכית דיבור דברים אלו וענינם וכן אמת, ואולי לא ידעו ולא יבינו את זה כל חכמי הקבלה דורותינו אף המצפצים והמהגים בקבל האר"י לא ידעו מה הוא.

יט. דרשת נחלת דוד (דרוש א) - כאשר הורגלנו לאמר בכל התחנות והבקשות אשר נתיסדו לאמר בטרם עשיית כל מצוה ומצוה ליחידא שמא דקוב"ה שם י"ה בשם ו"ה. והנה הגם כי דברים בעצמם המה עמוקים ונובעים מסתרי חכמי המקובלים אשר דבריהם חתומים באלף עזקאן ובעו"ה לא זכיתי לחכמה זו ואין אתי יודע עד מה.

כ. שב שמעתתא (הקדמה) - והנה לזה ראוי לכל איש קודם כל מעשה טוב וכל לימוד לכיין לשם יחוד וכו' ובשם כל ישראל.

כא. ערוך השלחן (סימן תפט סעיף ו) - ויש מוסיפין עוד תחנה ארוכה ומרבים בעניינים המסותרים ורבים וגדולים התרעמו על זה מפני שהם דברים העומדים ברומו של עולם ואין הפרסום ראוי לזה אבל עכשיו כבר רגילים לאמרו בהמון ובהתפעלויות הנפש.

כב. אהבת ציון (דרוש כה אות י) - רק אלו בעלי החכמה הודיעוני מה למעלה נעשה על ידי המצוות והתפילות אבל לא רצו כלל שיהיה צורך שאנו נכוין בהם אלא ממילא הדברים נעשים למעלה כשם שעל ידי הפרשת תרומה הותר המותר לזרים וכי התורם צריך לחשוב שיהיה המותר מותר לזרים, אלא הפעולה ממילא נעשית, כן הוא עסק הכוונה של כל המצוות אבל אין צורך שבעשייתו המצוה יכוין לזה.

כג. משנה ברורה (סימן תעג ס"ק א) - ויש נוהגין לומר הריני מוכן לקדש ולקיים מצות ד' כוסות רק שצריכין ליהדר שלא יאמרו זה לאחר קידוש שהרי בירך על הכוס בפה"ג אלא דוקא קודם קידוש. וקודם הגדה יכוין או יאמר לצאת ידי מצות סיפור יציאת מצרים [ח"א].

כד. שער המצוות (שער החמישי, הקדמה) - גם העושה מצוה אין די לו עשייתה אבל צריך שיקיים משו"ל שיוכוין בעשיית הצוה שהוא עושה אותה לשם עושיהם שהוא השי"ת וכו', ואין ענין זה מתקיים אלא במי שיודע כונת התפילה והמצות ומכוין בעשייתם לתקן עולמות העליונים וליחידא שמא דקב"ה עם שכינתיה וכו'. גם צריך שתדע כי האדם צריך לקיים כל תרי"ג מצות במעשה וכן בדיבור וכו' וכן במחשבה.